

Protokoll

Fra møte i faggruppen for plantehelse

Dato: 06.10.2015, kl. 09.00-15.00

Sted: NIBIO Plantehelse Ås, møterom Schøyen

Møteleder: Trond Rafoss

Deltakere

Fra Faggruppe 9:

Guro Brodal, Åshild Ergon, Christer Magnusson, Trond Rafoss (faggruppeleder), Arild Sletten, Leif Sundheim, May-Guri Sæthre, Anne-Marte Tronsmo, Bjørn Økland

Forfall: Halvor Solheim

Fra Mattilsynet, Hovedkontoret, Seksjon planter:

Randi Knudsen (til stede under sak 1-5) og Anne Bøen

Fra sekretariatet til VKM:

Elin Thingnæs Lid (ref.)

1. Velkommen, fravær, habilitet og godtgjøring

Faggruppeleder ønsket velkommen til andre møte i faggruppen i 2015. Ingen av faggruppedlemmene erklærte mulige interessekonflikter i forhold til noen av sakene som skulle behandles på møtet.

2. Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Agendaen ble godkjent uten endringer.

3. Oppfølging av saker fra forrige møte i faggruppen

Protokollen fra forrige møte ble gjennomgått med tanke på oppfølging under de ulike sakene på dagens møte.

4. Saker fra møte i Hovedkomiteen

Faggruppeleder orienterte kort om saker på møtet i hovedkomiteen fredag 22. september, blant annet om presentasjonen han ga om faggruppens arbeid med slakterigjødsel.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

5. Saker som skal behandles på møtet

Slakterigjødsel – til sluttbehandling

Mattilsynet har bestilt en risikovurdering av gjødsel og innhold i fordøyelseskanaal fra slakterier som spredningsvei for ugress og planteskadegjørere til landbruksarealer. En prosjektgruppe har laget et utkast til faggruppens vurdering. Utkastet ble gjennomgått, og faggruppen og observatøren fra Mattilsynet kom med en rekke innspill til utkastet.

Vedtak: Innspillene som kom frem under møtet tas med i det videre arbeidet med utkastet. Faggruppen vil få tilsendt en siste versjon fra prosjektgruppen til elektronisk høring før oversendelse til Mattilsynet før jul.

Mottaksvirksomheter og plantehelserisiko

Virksomheter som mottar poteter og/eller uvaskede grønnsaker med rot, for sortering, pakking, vasking eller industriell bearbeiding, genererer flere typer avfall som muligens kan inneholde planteskadegjørere. Avfallsfraksjoner (risikopunkter) kan være jord, prosessvann og organisk materiale. I følge Mattilsynet har både de og mottaksvirksomhetene et stort behov for informasjon og økt kunnskap om hva som er tilstrekkelig behandling av flere av avfallsfraksjonene for å hindre spredning av planteskadegjørere fra anleggene.

Faggruppen mottok et første utkast til bestilling til faggruppemøtet 16. februar 2015. Faggruppens tilbakemelding da var at det vil være behov for et forprosjekt for å kunne besvare spørsmålene i bestillingen. Mattilsynet ønsket en enklere tilnærming uten et forprosjekt. I den nye versjonen blir det derfor ikke spurt om sannsynligheter for spredning av skadegjørere via avfallet fra disse virksomhetene. Isteden blir det fokusert på hva som skal til for at skadegjørerne stoppes eller elimineres. Når det gjelder sorteringsjorda (tørr jord som siktes av før videre bearbeiding av varen), vurderer Mattilsynet at det i samråd med Bioforsk er etablert gode rutiner for forsvarlig håndtering av avfallet og at det ikke er behov for en uttalelse fra VKM om dette.

I bestillingen har Mattilsynet lagt ved en figur som skisserer prosesseringsleddene hos de ulike typene bedriftene som ønskes vurdert. Faggruppen mener at en mulighet er å se på de enkelte prosesseringsleddene som risikoreducerende tiltak og å vurdere effektiviteten av

disse. I tillegg kunne det være aktuelt å identifisere hvilke andre prosesseringsmetoder som eventuelt finnes. Det kan også være aktuelt for VKM å til en viss grad vurdere anvendbarheten av de ulike prosesseringsmetodene.

En effektiv måte å samle inn nødvendig informasjon på kan være at VKM inviterer bransjen til et høringsmøte. Det er snakk om mange ulike typer bedrifter, også rense- og komposteringsanlegg. Noen av disse har bransjestandarder det kan være aktuelt å hente informasjon fra.

En vurdering fra VKM vil kunne bli svært omfattende og valg av begrensninger vil være nødvendig. En mulighet kan være å ta utgangspunkt i noen modellgrupper for planteskadegjørere og for typer bedrifter og strukturere dette tabellarisk.

Vedtak: Til neste faggruppemøte vil faggruppeleder sammen med sekretariatet skissere et forslag til et oppsett for en VKM-vurdering for å besvare spørsmålene fra Mattilsynet, med forslag til begrensninger, tilnærming og struktur.

6. Status for øvrige saker i faggruppen

Hønsehirse

I de siste årene har arten hønsehirse (*Echinochloa crus-galli*) blitt et problemugress i åpenåker i enkelte områder i Norge, særlig Vestfold og Østfold. Hønsehirse har egenskaper som gjør den vanskelig å bekjempe effektivt. VKM har derfor mottatt en bestilling der Mattilsynet ber om en vurdering av skade- og spredningspotensialet, og en vurdering av mulige tiltak for å hindre en eventuell videre spredning og etablering til andre deler av landet. Faggruppen har nedsatt en prosjektgruppe som vil utarbeide et utkast til VKMs vurdering. Leder av prosjektgruppen er Guro Brodal. Øvrige medlemmer er Jan Netland og Trond Rafoss. Elin Thingnæs Lid i sekretariatet er prosjektleder. Prosjektgruppen hadde sitt oppstartmøte 16. september. Prosjektgruppen ga en kort orientering om arbeidet så langt.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

7. Orientering fra Mattilsynet

Mattilsynet orienterte om aktuelle kandidater for fremtidige bestillinger til VKM: *Xylella fastidiosa*, import av pollen til foring av humler som også kan omfatte pollen fra land med pærebrann, *Xanthomonas arboricola* pv. *pruni*, samt en oppfølging av Mattilsynets rapport om nematoder i jord i potter.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

8. Emerging risks

ERIN (Emerging Risks in Norway) er et verktøy under utvikling i faggruppen. ERIN skal brukes til å identifisere, kort beskrive, enkelt rangere og holde oversikten over nye trusler mot norsk plantehelse. Siden forrige faggruppemøte har tre av faggruppemedlemmene laget en ERIN-tekst for en art hver: *Ips typographus*, *Drosophila suzukii* og *Xylella fastidiosa*. De tre tekstene ble diskutert og erfaringer med ERIN-skjemaet ble utvekslet. Den langsiktige planen for arbeidet ble også gjennomgått. Neste trinn i arbeidet vil være å lage et utkast til et oversiktsark med skalaer for score-verdier. I tillegg vil det bli laget ERIN-tekster for andre nye trusler. ERIN-skjemaet bør videreutvikles og det vil bli laget en prosjektplan med budsjett for arbeidet.

Vedtak: Bjørn Økland vil kalle inn aktuelle faggruppemedlemmer til et eget møte for videre planlegging og arbeid med ERIN.

9. Forskningsbehov avdekket i VKMs risikovurderinger

Faggruppen gir innspill til VKMs 2015-rapport om forskningsbehov

Sekretariatet og Hovedkomiteen jobber for tiden med en rapport om kunnskapsbehov som VKM har avdekket i sine risikovurderinger. På forrige møte i Hovedkomiteen ble utkastet diskutert, og det videre arbeidet ble planlagt. Faggruppene blir nå bedt om å ferdigstille sine tekster til den utfyllende rapporten.

Vedtak: Faggruppens innspill til tekst på plantehelseområdet tas med i ferdigstillingen av rapporten.

10. Saker til Hovedkomiteen

Ingen saker.

11. Møter og annet av interesse

XVIII. International Plant Protection Congress 24-27 August 2015, Berlin: Leif Sundheim deltok som VKM-ekspert med en poster basert på VKMs risikovurdering av mykotoksiner i korn fra 2013. Fra faggruppen deltok også Anne Marte Tronsmo. Sundheim og Tronsmo ga en kort orientering fra kongressen. Sundheim har også skrevet et referat som faggruppen har fått tilsendt.

Faggruppeleder orienterte om en pågående revisjon av EFSA's risikovurderingsmetodikk på plantehelseområdet, som ble drøftet på et åpent EFSA PLH Panel-møte i Brussel i uke 22.

Anne Marte Tronsmo orienterte fra Scientific Advisory Board under Agriculture, Food Security and Climate Change, som jobber med forskningsstrategi og -finansiering. Her vil det være naturlig å spille inn fra faggruppens risikovurderinger med tanke på endret risiko ved endret klima. Tronsmo vil holde faggruppen oppdatert.

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning.

12. Nytt fra sekretariatet

Sekretariatet har utarbeidet rutiner for bruk av høringsekspert. Hensikten er å balansere uavhengighet og åpenhet. VKM kan blant annet benytte høringsekspert til å innhente informasjon, innspill på disposisjon, kvalitetssikring av fakta etc. Kontakten går via sekretariatet. Høringsekspert vil bli takket på side 3 i rapporten.

I mai 2015 besluttet regjeringen å omorganisere den sentrale helseforvaltningen. Hensikten er å forenkle og effektivisere forvaltningen. Den nye organiseringen trer i kraft 1. januar 2016.

Direktør Lars E. Hanssen er sykemeldt og vil være borte i en periode fremover. Marie Louise Wiborg er fungerende direktør.

Vedtak: Orienteringen om nytt fra sekretariatet tas til etterretning.

13. Eventuelt

Ingen saker.

14. Nye møtedatoer

Vedtak: Faggruppen tar sikte på et faggruppemøte i desember. Sekretariatet sender ut forslag til datoer på Doodle.